

Sveriges Fartygsbefälsförening
2009-12-10

PM om beskattning och socialskydd för sjömän.

Sjömän bosatta i Sverige beskattas enligt fyra olika beskattningsmetoder.

- Landskattesystemet som grundar sig på inkomstskattelagen (1999:1229)
- Beskattning under internationaliseringsavtalet
- Inkomstskattelagens regler om anställning ombord på utländskt fartyg utan anknytning till arbetsgivare inom det europeiska ekonomiska samarbetsområdet
- Det nordiska dubbelbeskattningsavtalet.

Sjömän bosatta utomlands och arbetande på svenska fartyg omfattas av lagen om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta.

Landskattesystemet

Efter att sedan 1958 ha levt med sjömansskattesystemet har sjöman sedan den 1 januari 1998 inordnats i landskattesystemet.

Sjömansskatten innebar i korthet att inkomsten ombord beskattades direkt vid källan, enligt den särskilda sjömansskattetabellen, s.k. definitiv källskatt, vilket innebar att den skatt som betalades in var slutgiltig. Tabellen grundade sig på en enhetlig skattesats på 30 skattekrönor. I tabellen hade hänsyn tagits till grundavdrag och allmänna egenavgifter, vidare hade värdet av fri kost, ett visst omkostnadsavdrag samt en viss skattereduktion räknats in i tabellen. Skattesystemet medgav också möjlighet till underskottsavdrag.

För inkomst som beskattades enligt sjömansskattelagstiftningen innebar det vidare, att den inte sammanfördes med en eventuell inkomst iland.

Övergången till landskattesystemet föregicks av långa diskussioner med berörda myndigheter och beslutsfattare. Det föreslagna systemet för övergång till landskatt skulle för en stor del av sjömanskåren betytt kraftiga skattehöjningar. Efter ett antal justeringar i lagförslaget beslutade riksdagen senhösten 1997 att sjömansskatten skulle avskaffas från och med årsskiftet 1997/98.

Lagändringen medförde att en stor del av de sjömän som regelbundet tagit ut engångsbelopp kom att drabbas av en kraftig skatteskärpning. Denna skatteskärpning kunde till stor del neutraliseras vid de avtalsförhandlingar som följde på samma årsskifte, genom införande av en faktorsberäkning, som medförde ett högre engångsbelopp som kompensation för skattehöjningen.

Landskattesystemet innebär för sjöman att man beskattas i enlighet med den skattesats som uttaxerades i den kommun där man är skriven och att man vid den årliga inkomsttaxeringen

tillgodoförs ett sjöinkomstavdrag på i närfart på 35000 kr och i fjärrfart på 36000 kr och när skatten räknats ut en skattereduktion med 9000 respektive 14000 kr. Förutsättning för avdrag och reduktion är att fartyget är av riksskatteverket klassificerat för närfart eller fjärrfart och att sjömannen tillgodoräknas sjöinkomstdagar. Med sjöinkomstdagar menas varje dag som sjöman haft sjöinkomst, dock maximalt 365 dagar per år.

Internationaliseringsavtalet

Internationaliseringsavtalet och de speciella skatteregler som gäller för denna avtalskonstruktion grundar sig på en uppgörelse mellan parterna på sjöarbetsmarknaden.

Förutsättning var också att staten gick in med särskilda skatteregler mot bakgrund av att de ombordanställdas organisationer accepterade en viss utflaggning av svenska fartyg med bibehållande av svenska arbetsplatser.

Skattereglerna återfinns i inkomstskattelagens 3 kap 12 §. Förutsättning för att skattereglerna skall gälla för internationaliseringsavtalet är att, anställningen och vistelsen utomlands varar sammanlagt minst 183 dagar under en tolv månadersperiod och att arbetsgivaren hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och att anställningen utövats ombord på utländskt fartyg som huvudsakligen går i oceanfart.

Med oceanfart avses i inkomstskattelagen

- fart i utomeuropeiska farvatten med undantag för fart på orter vid Medelhavet och Svarta havet, på Nordafrikas västkust norr om 22 grader nordlig bredd, på Kanarieöarna och på ön Madeira, och
- fart i europeiska farvatten norr eller väster om linjen Trondheimsfjorden - Shetlands nordspets, därifrån västerut till 11 grader västlig bredd, längs denna longitud till 48 grader nordlig bredd.

Begreppet ”huvudsakligen” i samband med oceanfart är för närvarande ifrågasatt då skatteverket nyligen gjort en tolkning av begreppet som strider mot tidigare tolkning av huvudsakligen i oceanfart. Tolkningen har tidigare varit hänfört till fartygets resemönster och inte till om individen befunnit sig ombord när fartyget under dennes ombordperiod varit innanför oceanfartsgränserna. Rättsläget är för närvarande föremål för prövning.

Anställning på utländskt fartyg

Enligt inkomstskattelagens 3 kap 12 § medger inte anställning på utländskt fartyg rätt till skattenedsättning eller befrielse (undantag Internationaliseringsavtalet ovan) enligt sex- eller tolv månadersreglerna i 9 §.

Sjöman bosatt i Sverige får själv betala in sin skatt, enligt gällande landskatteregler, till den skattemyndighet där han är skriven. Sjöinkomstavdrag och skattereduktion medges inte för denna typ av anställning.

Dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna

Nu gällande dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna för i Sverige bosatta sjömän arbetande i andra nordiska länders fartyg föreskriver att sjöman skattar i flagglandet.

Lagen om särskild skatt för utomlands bosatta (SINK)

Sjömän arbetande på svenska fartyg och bosatta utanför Sverige betalar skatt enligt Lagen om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta. Skattesatsen utgår med 15 procent. För att komma i åtnjutande av SINK krävs ansökan hos Skattemyndigheten i Västra Götaland.

Beskattning av inkomst på svenskt fartyg kan även förekomma i sjömannens hemland.

Socialskydd

Internationaliseringsavtal

Sjömän arbetande under internationaliseringsavtalet täcks av pensions-, sjuk- och arbetsskadeförsäkringar, som minst skall vara i nivå med de förmåner man har som om man skulle seglat på svenska fartyg.

De enskilda rederierna reglerar detta med försäkringar i försäkringsbolag.

De nordiska och EU/EES länderna

Vid anställning på fartyg under nordiska eller EU/EES flaggor är det flagglandets sociallagstiftning som gäller för den ombordanställda. Är sjömannen bosatt i samma land som där arbetsgivaren är verksam och han får sin lön från samme arbetsgivare gäller bosättningslandets sociallagstiftning.

Har du arbetat i något annat EU/EES-land?

Då kan du kontakta Försäkringskassan, så att ditt utländska försäkringsnummer kan registreras. Registreringen görs för att du snabbare ska få pension från det andra EU/EES-landet när du ansöker om ålderspension.

Anställning på utländskt fartyg

Anställning på fartyg utan svensk anknytning medför oftast inget socialt skydd. Pension och sjukförsäkringar får den anställde ordna genom privata försäkringar. Inom vissa större rederier förekommer dock ett visst skydd genom sjuk- och pensionsplaner. Man bör förvissa sig om det faktiska förhållandet för att inte stå utan ett försäkringsskydd.

Skatte- och socialregler ändras fortlöpande och det finns anledning att kontrollera det faktiska förhållandet innan man tar anställning.

Sveriges Fartygsbefälsförening

Hans-Dieter Grahl

e-mail: dieter.grahl@sbf.se